WALENTYOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VIII. Kraków, czwartek 22 stycznia 1925 Nr. 17

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 279. — Konto czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.123 w Krakowie 400.630.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione. Rękopisów redakcya nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł.10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Upadek Trockiego.

Kraków, 21 stycznia

(fr.) Gwałtowne usunięcie Trockiego z armii sowieckiej oraz zapowiedziane ewentualne wykluczenie go z Komitetu Centralnego, aczkolwiek przewidywane od dawna, jednak nastąpiły dość nieoczekiwanie. Nie przypuszczano bowiem, by obecni właściwi dyktatorowie sowietów, Sinowiew, Kamieniew i Stalin zdobyć się chcieli na podobne radykalne tłumienie konfliktów, które od roku przeszło rozpierają od wnętrza partyę komunistyczną. Spór zaostrzył się gwałtownie bezpośrednio po śmierci Lenina, ale zaczął się znacznie wcześniej, gdy propaganda komunistyczna załamała się o nieudałą ostatnią próbę wzniecenia rewolucyi komunistycznej w Niemczech i przerzucenia stąd pożogi rewolucyjnej na resztę kontynentu europejskiego. Niepowodzenia propagandy komunistycznej stanowiły dla Trockiego impuls do przeprowadzenia całego swego stosunku do działalności partyi komunistycznej, w której imieniu właściwie wspomniana wyżej „trójka" sprawuje dzisiaj rządy w Rosyi sowieckiej.

W owym to czasie Trocki wystąpił, ku zgorszeniu wszystkich ortodoksyjnych komunistów z szerokim planem zdemokratyzowania partyi komunistycznej. Trocki wkrótce znalazł wcale liczną garstkę zwolenników, z których utworzyć usiłował — jak twierdzą wtajemniczeni — prawe skrzydło partyi komunistycznej, a nawet grozić miał ukonstytuowaniem się nowej frakcyi w łonie partyi. Propagował zaś Trocki zastosowanie systemu bardziej umiarkowanego zarówno w polityce, jak i gospodarczej działalności. Stąd logiczne następstwo uznania partyi socyalistycznych wszelkich kierunków, z któremi Trocki gotów był się nawet pojednać. Dalej ostrzegał Trocki partyę komunistyczną przed uprawianą przez nią a niewłaściwą zbyt częstą interwencyą w życiu gospodarczem Rosyi. W każdym razie nawoływał wówczas Trocki, że komuniści nie powinni tego czynić w takich rozmiarach, jak to czynią dotychczas, a wiele dziedzin pracy gospodarczej powinni pozostawić fachowcom rekrutującym się nawet z łona burżuazyi. W przeciwnym wypadku zapowiadał Trocki, że komunistyczna polityka gospodarcza doprowadzi Rosyę sowiecką do ruiny.

Nie trudno sobie wyobrazić, jaka fala oburzenia zerwała się w obozie komunistycznym w odpowiedzi na podobne herezye, rzucone przez najpoważniejszego pretendenta do miana jedynego właściwego spadkobiercy leninizmu. Zarzucano Trockiemu, że chce naśladować Mac Donalda, stwierdzano u niego zbyt małą nienawiść do stronnictw socyalistycznych, wytykano mu przecenianie zasad demokracyi no i zbyt ślepą wiarę — w amerykańskie umiłowanie pokoju. Propagandę przeciw Trockiemu prowadzono na szeroką skalę. Stosy broszur pod różnymi tytułami jak „Leninizm albo trockizm", „Leninizm przeciw trockizmowi", „W obronie partyi przeciw Trockiemu", „Dzieje pewnego odstępstwa" itp. od miesięcy wciskano do rąk masy rosyjskiej, przyczem istne orgie święcił wówczas kolportaż uliczny. Celem tej krzykliwej a przemyślnej agitacyi było: odosobnienie Trockiego.

I istotnie na 13 rosyjskim kongresie komunistycznym w maju u. r. Trocki poniósł pierwszą ciężką porażkę, a garstka jego zwolenników topnieć poczęła z dnia na dzień, bo mało kto miał odwagę przeciwstawić się gwałtownemu naciskowi z góry. A wzmogła się ta oficyalna kampania przeciw Trockiemu, gdy Trocki odosobniony już po kongresie i zesłany na Kaukaz rzucać począł książkę po książce, w których celowo czy nieświadomie kompromitował obecnych władców sowieckich. Szczególnego rozgłosu doczekał się tomik zatytułowany „Rok 1917", a który już w swoim czasie w piśmie naszem obszerniej omówiono. Tomik ten stanowiący właściwie zbiór dokumentów przedstawiających działalność partyi komunistycznej i jej przygotowania do rewolucyi w czasie od marca do 9 października 1917 r. zawierał ponadto wstęp napisany przez Trockiego. Rewelacye Trockiego były tak senzacyjne, że pierwszy nakład tej książki wyczerpany został w przeciągu zaledwie kilku godzin. Tego już było dyktatorom sowieckim za dużo. Wprawdzie oczekiwali ze strony tzw. opozycyi rewelacyjnych książek, bo jeden z przywódców tej opozycyi ekonomista Preobrażeńskij wręcz otwarcie na wspomnianym już poprzednio kongresie zapowiedział, że opozycya podporządkuje się postanowieniom partyi, ale — pisać będzie książki, w których pogłębi swoje poglądy... Lecz śmiałe te rewelacye Trockiego stawały się już zanadto niebezpieczne a te książki czytane z takim powodzeniem mocno zaniepokoiły sfery rządowe na Kremlu, przeciw któremu były właściwie zwrócone. I oto ukuto najcięższy w atmosferze dyktatorskiej zarzut przeciw Trockiemu: rzekome naruszenie dyscypliny partyjnej. Pod tem hasłem rozpoczęła się nieprzebierająca w środkach energiczna i systematycznie prowadzona walka. Najpierw potępiła Trockiego Moskwa. W specjalnej rezolucyi komitet moskiewski wypowiedział się przeciw poglądom Trockiego i potępił wszelką próbę rewizyi leninizmu. Stąd już rezolucya potępiająca Trockiego dotarła do innych miast prowincyonalnych, aż wreszcie doszło do tego, że zdobyła sobie dostęp i do kierownictwa politycznego armii czerwonej i marynarki. Oto bowiem na konferencyi komisarzy politycznych z 286 głosowało przeciw Trockiemu 285 a tylko jeden powstrzymał się od głosowania. Wkońcu rezolucya dotarła do organizacyi młodzieży komunistycznej i do obozów studenckich, gdzie sympatye dla Trockiego szczególnie były silne. Sprytnie zaaranżowana gra i przywołane na pomoc bożyszcze dyscypliny partyjnej sprawiły, że tak popularny Trocki nie mógł się ostać wobec ślepego i tępego doktrynerstwa Zinowiewa i spółki. Wprawdzie na zewnątrz Trocki występował jeszcze w uroczystych chwilach, jako piastujący wysokie godności sowieckie, a jego odezwę z okazyi rocznicy rewolucyi umieszczono tuż po odezwie Zinowiewa, ale po tylu porażkach usunął się sam na uboczu. I tak nie brał już udziału w kongresie związków zawodowych, ani w posiedzeniach politycznego zarządu armii czerwonej.

Usunięcie Trockiego jest ostatecznem przypieczętowaniem tego stanu, ale nie zakończeniem walki, która skończyć się nie może, jak długo żyje w Rosyi tak niebezpieczny i groźny konkurent i pretendent do władzy, jakim jest Trocki.

Prasa angielska o dymisyi Trockiego

Londyn, 20. 1 PAT. Dzisiejsza prasa poranna komentuje obszernie dymisyę Trockiego. Times wyraża przypuszczenie, że sowietom uda się być może zwyciężyć tak samo i obecny kryzys. Opinia zagraniczna, pisze Times, będzie śledzić z zainteresowaniem dalszą ewolucyę organizacyi sowietów po utraceniu jej głównych szefów Lenina i Trockiego.

Morning Post pisze, że z punktu widzenia opinii europejskiej należy uważa za zjawisko dodatnie rozpoczęcie walki między tryumwiratem Kamieniew, Stalin, Zinowiew a Trockim. Trocki odszedł, kończy Morning Post, pozostawiając władzę ludziom dzikim i nieudolnym. Dla rządu angielskiego jest to przestrogą aby zachowała stosowną rezerwę.

Daily Chronicle zaznacza, że wypadki ostatnie nie oznaczają bynajmniej osłabienie oligarchii bolszewickiej, uprawnia jednakże do przypuszczenia, że zarówno ideały przewodnie jak i liczba osobistości ruchu sowieckiego zbliża się do swego upadku.

Prasa francuska o incydencie polsko-gdańskim

Paryż, 20. 1 PAT. Ere Nouvelle omawiając ostatni incydent gdański powątpiewa, czy machinacye nacyonalistów niemieckich w Gdańsku odniosą skutek, ponieważ zbyt wiele interesów materyalnych łączy Gdańsk z Polską. Matin podkreśla, że senat gdański prowadzi politykę pangermanistyczną, zabójczą dla interesów miasta. Dziennik wspomina przy tej sposobności o szykanach, jakich doznają obywatele francuscy w Gdańsku.

Spokój w Marokku francuskiem

Londyn, 20. 1 PAT. Marszałek Lyactey w wywiadzie z korespondentem Daily Mail oświadczył, że we francuskiej strefie Marokka panuje najzupełniejszy spokój. Przedsięwzięte zostały wszelkie środki celem zapewnienia bezpieczeństwa tej strefie.

Wznowienie narad nad zwalczaniem handlu opium

Walka krajów produkujących i konsum. opium

Londyn, 20. 1 PAT. W związku z wznowieniem narad konferencyi nad zwalczaniem opium, dzienniki angielskie zaznaczają, że rząd angielski przykłada wszelkich starań w celu ostatecznego uregulowania tej kwestyi. Dzienniki przypominają, że ostatnie dwie konferencye nie mogły osiągnąć ostatecznych rezultatów wobec przedstawionych przez delegatów amerykańskich żądań włącznie do całkowitego zakazu produkcyi opium na całym świecie, z wyjątkiem ilości potrzebnych do celów medycznych i naukowych. Kraje produkujące opium zaprotestowały przeciwko podobnej konwencyi. Należy się spodziewać, zdaniem prasy angielskiej, że na obecnej konferencyi udasi ę uzgodnić zapatrywania wszystkich państw zainteresowanych.

Wniosek Koła Żyd. w sprawie cofnięcia rozporządzenia o rewizyi koncesyi

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 20. 1 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu został wniesiony wniosek Koła Żydowskiego o zniesienie rozporządzenia prezydenta Rzpltej z dn. 27 grudnia, ogłoszonego w Nr. 114 Dz. Ust. w przedmiocie rewizyi koncesyi na sprzedaż przedmiotów objętych monopolem państwowym. Wniosek Koła Żydowskiego brzmi:

Ustawa z dn. 21 lipca 1924 postanawia w art. 1 rewizyę koncesyi rządowych i ponowny ich rozdział ze szczególnem uwzględnieniem osób uprawnionych do zaopatrzenia ze skarbu państwa tj. na podstawie ustawy inwalidzkiej i emerytów. Wydane na tej podstawie prezydenta Rzpltej nie zarządza jednak wcale rewizyi koncesyi, natomiast dekretuje cofnięcie w ciągu najdalej 2 lat dotychczasowych koncesyi na sprzedaż wyrobów monopolowych bez odszkodowania i bez podania powodów.

Tak dalece idącego upoważnienia ustawa z 21 lipca 1924 nie dała ani Radzie ministrów, ani prezydentowi Rzpltej.

Rewizya koncesyi oznacza uprawnienie władzy do zbadania, czy wszyscy koncesyonaryusze upoważnieni do wykonywania koncesyi czynią to w myśl obowiązujących przepisów. Uprawnioną byłaby władza do odebrania tych koncesyi, których posiadacze nie posiadają odpowiednich warunków do otrzymania koncesyi, wzgl. wykonują koncesye niezgodnie z przepisami ustawy. — Tylko tą drogą odebrane koncesye miały być przedmiotem podziału.

Rozporządzenie prezydenta Rzpltej wykracza poza ramy ustawą zakreślone, narusza suwerenność ustawodawczą Sejmu, który zrezygnował na rzecz rządu w granicach swych uprawnień i z tego względu rozporządzenie winno być uchylone. Przekroczeniem ram zakreślonych ustawą nastąpiło też co do postanowienia normującego kategoryę osób, tj. uprzywilejowanych w kierunku otrzymania koncesyi, wzgl. ich nadania. Podczas gdy ustawa z 21 lipca 1924 jedynie inwalidów, ich rodziny i emerytów wymienia jako uprzywilejowanych, to rozporządzenie prezydenta Rzpltej do kategoryi tej zalicza w punkcie c i d najrozmaitsze inne osoby, stowarzyszenia i instytucye. W ten sposób wychodzi rozporządzenie prezydenta Rzpltej daleko poza ramy ustawy z dn. 21 lipca 1924 i przekracza pełnomocnictwa udzielone mu przez ciała ustawodawcze.

Rozporządzenie prezydenta Rzpltej postanawia dalej że koncesye mają być odebrane bez odszkodowań. Wyraźne brzmienie ustawy z 21 lipca 1924 powiada, że bez podania powodów koncesyi odbierać nie wolno. Tylko w ten sposób tłumaczyć można przepis ustawy o cofnięciu koncesyi. — Naruszony został nadto przepis konstytucyi, która w paragrafie 99 wyraźnie postanawia, że zniesienie, lub ograniczenie własności obywateli polskich może nastąpić tylko za odszkodowaniem.

Rozporządzenie prezydenta Rzpltej godzi w byt przeszło 30.000 rodzin żydowskich w kraju, które od dziesiątek lat w tym zawodzie pracowały i w rezultacie rzuca tysiące osób na głód i nędzę.

Z powyższych względów niżej podpisani wnoszą: Sejm uchwali załączoną ustawę.

„Ustawa w sprawie uchylenia mocy obowiązującej rozporządzenia z 27 grudnia 1924 w przedmiocie rewizyi koncesyi:

Par. 1. Uchyla się moc obowiązującą rozporządzenia prezydenta Rzpltej z dnia 27 grudnia 1924.

Par. 2. Wykonanie tej ustawy powierza sić ministrowi skarbu.

Par. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

—oŞo—

Wczorajsze obrady Sejmu.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 20. 1 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu załatwiono szereg ustaw. Ustawę o ratyfikacyi układu w sprawie konsolidacyid ługu polskiego w Ameryce odesłano do komisyi budżetowej z tem, żeby do piątku komisya ją załatwiła.

W dyskusyi nad ustawą o monopolu zapałczanym zabrał głos pos. Wiślicki (Koło Żydowskie) zaznaczając, że monopol zapałczany i oddanie całego polskiego przemysłu zapałczanego w ręce konsorcyum szwedzkiego na 25 lat za 0 milionów dolarów będzie ruiną dla tej gałęzi przemysłu, który obecnie dobrze prosperuje i znajduje na całym świecie uznanie.

Po dyskusyi odesłano ustawę po pierwszem czytaniu do komisyi.

Przyjęto w trzeciem czytaniu ustawę o uzgodnieniu z przepisami konstytucyi ustawy o stowarzyszeniach w b. zaborze austryackim.

Wkońcu posiedzenia odczytano wnioski nagłe kilku klubów w sprawie ostatniego zatargu z Gdańskiem. Na propozycyę marszałka postanowiono przeprowadzić dyskusyę nad wnioskami w sprawie Gdańska na posiedzeniu piątkowem.

Ostra krytyka rządowej gospodarki podatkowej

Dalszy ciąg przemówienia p. Michalskiego. — Konieczność przebudowy polityki podatkowej.

Warszawa. 20. 1 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komsyi budżetowej, poseł dr Michalski (Ch. D.) w obecności premiera Grabskiego kontynuował swoje wczorajsze wywody.

Na wstępie zwrócił uwagę, że dochody ministerstwa skarbu w r. 1924 wynosiły 87 proc. wszystkich dochodów, co dowodzi, że wszystkie niemal dochody Państwa pokrywane są z podatków. Pozostałe 1 proc. pochodzi z dochodów przedsiębiorstw państwowych i dochodów administracyjnych.

Przedsiębiorstwa państwowe przelały do kas skarbowych 17 milionów złotych, a dotacye skarbu na te przedsiębiorstwa przekroczyły 116 milionów złotych, czyli że przedsiębiorstwa te kosztowały państwo przeszło 99 milionów zł. Takiego stosunku niema w żadnem państwie.

Szczególną uwagę zwracają na siebie również podane przez referenta liczby płatników. W jednej np. tylko izbie skarbowej pomorskiej ilość płatników wynosiła w 1918 r. przeszło 144.000 osób, dziś zaledwie 16.000.

Zaległości podatkowe w dziale podatków bezpośrednich wynosiły 1-go grudnia ub. r. 200 milionów złotych, pod koniec roku zaległość ta spada na 180 milionów złotych. Podatki dochodowy, gruntowy i majątkowy nie dopisały, zamiast preliminowanych 465 milionów zł, dały tylko ⅓ tej sumy.

W układaniu budżetu na r. 1925 nie uwzględniono przyczyn zaległości podatkowych z r. 1924, nawet wpływy z podatków bezpośrednich preliminowano jeszcze o 27 mil. z łwyżej na rok 1925. Jeżeli zależy rządowi na tem, by budżet był realny, to musi się podatki obniżyć. Obecnie liczba płatników podatków bezpośrednich staje się coraz mniejsza, a skargi na ten dział coraz liczniejsze. Niema państwa w którym różnice w opodatkowaniu małej, średniej i wielkiej własności rolnej były tak wielkie. — Wielki przemysł stracił dziś w Polsce wszekłą podstawę egzystencyi i musi się ostro wystąpić przeciw rujnującej państwo polityce przemysłowców.

Mówca przytacza na dowód fakty złej polityki podatkowej rządu że na 3 mil. 200 tys. gospodarstw rolnych poniżej 15 ha nie płaci podatku dochodowego 2 mil. 800 tys. gospodarstw. W licznych o miedzę ze sobą sąsiadujących powiatach byłych zaborów panuje niesłychana nierównomierność w płaceniu podatku majątkowego.

Obecnej polityki podatkowej dalej kontynuować nie można. Nie jest możliwem, ażeby ludność w 3 latach zapłaciła miliard zł podatku majątkowego. Należy cały system podatkowy przebudować na tej zasadzie, żeby rozłożyć ciężary podatkowe na szereg lat. Tylko wtedy uda się sprowadzenie życia gospodarczego w państwie na normalne tory.

Po prezmówieniu pos. Michalskiego obrady komisyi odroczono.

Dyskusye polityczne w kole Żydowskim

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 20. 1 Sin. Koło Żydowskie odbyło dziś dyskusyę nad sytuacyą polityczną. Dotąd dyskusya nie została ukończona.

Szybkie uchwalenie [illegible] warunkiem uzyskania [illegible] ameryk.

(Telefonem od nasz[illegible]nta)

Warszawa, 20. 1 Sin. W [illegible] wczoraj wiadomością o pożyczce [illegible] dla Polski, dowiaduję się, że w[illegible] wypuszczenia tej pożyczki jest [illegible] na r. 1925. W tym celu rząd p[illegible], aby do dnia 15 lutego sejm u[illegible] 1925.

Tragiczne samobójstwo kupca w Warszawie

Z powodu niemożności zapłacenia podatków

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 20. 1 Sin. W dniu dzisiejszym popełnił tu samobójstwo 46-letni Mojżesz Braun, pośrednik handlowy, wyskoczywszy w przystępie ataku nerwowego z okna mieszkania na 4-tem piętrze przy ul. Solnej 14.

Przy samobójcy znaleziono kartkę tej treści: Nie winię nikogo z powodu mej śmierci. Jestem ofiarą czasu, nie mogę zarobić na utrzymanie rodziny.

Zmarły osierocił żonę i sześcioro dzieci. Opowiadają, że denat nosił się z myślą samobójstwa od kilku tygodni, z powodu niemożności zapłacenia nałożonych podatków.

Zwalczanie antysemityzmu w szkołach rumuńskich

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 20 .1 (M.) Jak z Bukaresztu donosi ŻAT, rumuński minister oświaty rozesłał wszystkim inspektorom szkolnym w Rumunii okólnik, w którym nakazuje władzom szkolnym zwalczanie antysemityzmu wśród młodzieży szkolnej.

Uczniowie, którzy nie zastosują się do tego rozporządzenia, zostaną bezwarunkowo wydaleni ze szkoły.

Prez. Coolidge za ograniczeniem zbrojeń

(Własny telegram iskrowy)

Nowy Jork, 20. 1 (D.) Senat amerykański odrzucił na dzisiejszem posiedzeniu 45 głosami przeciw 12 projekt ustawy, przewidującej budowę szeregu nowych statków wojennych.

Na odrzucenie tego wniosku wpłynęła opinia prezydenta Coolidge'a, który ze względów oszczędnościowych wypowiedział się przeciw budowie nowych statków wojennych.

Pos. Ulain skazany na 2 miesiące więzienia

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 20. 1 (D.) Osławiony poseł węgierski Ulain został skazany za oszczerstwo na 2 miesiące więzienia i na 2 mil. koron grzywny.

Po ogłoszeniu wyroku zwolennicy pos. Ulaina zgotowali mu owacyę, poczem pos. Ulain oświadczył, że apeluje od wyroku, który uważa za niesłuszny.

Gen. Primo de Rivera w Hiszpanii

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 20 1. (D) Jak donoszą tu drogą istrową z Madrytu przybył wczoraj do Algeriras Primo de Rivera, gdzie był przez ludność serdecznie witany. D[illegible] 22, w przededniu imienin króla Alfo[illegible] wygłosi Primo de Rivera na bankiecie w[illegible] nowę polityczną.

Przed zebraniem się I[illegible] włoskiej

Rzym, 20 1. PAT. Dzienn[illegible] donoszą, że izba prawdopodobnie w pierwszej połowie miesiąca lutego znów się zbierze, aby obradować nad budżetem za rok finansowy 25/26. Następnie zajmie się izba przedłożeniami prasowemi. Giornalo D'Italia twierdzi, że w senacie gotuje się opór przeciwko pełnomocnictwom, wymaganym przez rząd co do zmiany różnych ustaw. Według tego zam[illegible]go dziennika wygłosi Musso[illegible] w najbliższych dniach w senacie mowę, aby wyjaśnić zmianę taktyki swego rządu i przedstawić z jakich powodów oświadczył się znów za rządem silnej ręki.

Pierwsza żydowska konferencya emigracyjna w Polsce

Słabe zainteresowanie. — Mała ilość delegatów. — Folkistyczny „reprezentant". — Większość uzyskały syonistyczne ugrupowania robotnicze. — Referat pos. dra Schippera.— Rząd polski chce z problemu emigracyjnego uczynić politicum. — Rezolucye. —

Warszawa, 19 stycznia.

W niedzielę odbył się w Warszawie pierwszy zjazd delegatów oddziałów żydowskich towarzystw emigracyjnych w Polsce. Zjazd zagaił p. Lewite w imieniu grupy założycieli.

P. Lewite wskazał na politykę rządową, która nosi wybitne cechy bojkotowe w stosunku do żydowskich spraw emigracyjnych, gdyż potrzeba było kilku miesięcy dopóki można było zalegalizować T-wo Emigracyjne. T-wo to było niezbędne, gdyż trzeba mieć tu na miejscu odpowiednią egzekutywę, któraby była w stanie regulować emigracyę z tak ważnego centrum żydowskiego, jakiem jest Polska.

Zadaniem T-wa jest również informowanie zagranicy o rzeczywistem położeniu emigracyi żydowskiej oraz nawiązać ścisły kontakt pomiędzy krajami emigracyjnymi i imigracyjnymi.

Oczywiście, że Zjazd, który się powinien zająć tak doniosłemi sprawami nie powinien mieszać do spraw emigracyjnych żadnej polityki. Tylko grunt apolityczny zdoła zjednoczyć przyszłą egzekutywę.

Po zagajeniu p. Lewitego wygłoszono szereg mów powitalnych. W imieniu Z. R. N. witał zjazd pos. dr. Schipper a w imieniu Centralnego Urzędu Palestyńskiego p. Barlas.

Przewodniczący odczytuje depesze powitalne, między innemi z Dyrektoryum Emigracyjnego w Berlinie, którego specyalny delegat p. Lacki- Bertoldi nie zjawił się na Zjeździe, ponieważ ma w tym dniu wiec partyjny w Lublinie. (P. Lacki widocznie uważa, że wiec folkistyczny w Lublinie jest ważniejszy niż Konferencya emigracyjna, na którą go wysłało berlińskie Dyrektoryum Emigracyjne. Co na to Dyrektoryum!?).

Pos. dr. Schipper wygłosił

pierwszy referat o zadaniach zjazdu,

który powinien się przedewszystkiem zająć sprawami aktualnemi emigracyi żydowskiej. Imigracya do różnych krajów jest ograniczona i powinno się dążyć do otwarcia drzwi do różnych krajów.

Problem emigracyjny zajmuje obecnie nie tylko Towarzystwa emigracyjne, lecz zainteresował ostatnio również rządy europejskie. Dopiero przed niedawnym czasem odbyła się konferencya w sprawach emigracyjnych w Rzymie.

W Rzymie po raz pierwszy rozegrała się walka pomiędzy dwoma blokami: zjednoczonych krajów emigracyjnych i imigracyjnych. W tym samym mniej więcej czasie odbyła się w Genewie konferencya największych towarzystw emigracyjnych, które starały się znaleźć wspólną platformę dla uregulowania emigracyi światowej. Punktem ciężkości tej konferencyi było znalezienie drogi porozumienia się z Ligą Narodów. Tak samo, jak przy Lidze istnieje Central. Biuro Pracy, powinno także być stworzone Centr. Biuro dla spraw emigracyjnych.

Dla uregulowania sprawy emigracyi żydowskiej należy stworzyć centralną organizacyę, która zjednoczyłaby wszystkie wysiłki i skoncentrowałaby całą emigracyę żydowską. Dotychczasowa organizacya centralna, berlińskie Dyrektoryum Emigracyjne nie odpowiada żądaniom, które zostały na nie włożone.

Dyrektoryum to było tworem tymczasowym, raczej przejściowym, jako rezultat zjazdów różnych komitetów z wyłączeniem szerokich mas, zainteresowanych w emigracyi. Zadaniem konferencyi powinno być dążenie do stworzenia Centralnej Organizacyi, opartej na szerokich podstawach demokratycznych. Ważnem zadaniem T-wa emigracyjnego powinna być również uproduktywnienie emigrantów.

Zjazd stoi przed problemem czysto lokalnym. Musi się on przeciwstawić wszelkim zakusom rządu polskiego, który zamierza z

problemu emigracyjnego zrobić kwestyę polityczną.

Rząd wniósł do Sejmu projekt, na zasadzie którego cała emigracya będzie zmuszona przejść przez porty polskie. Już w najbliższej przyszłości zmuszeni będziemy stanąć do walki w tej sprawie.

Po tym referacie przystąpiono do wyboru

komisyi permanentnej.

Okazało się, że na zjazd wybrano 56 delegatów. z których przybyło zaledwie 48. Wyłoniła się bardzo ożywiona dyskusya w sprawie tych wyborów.

Z powodu różnicy zdań co do sposobu wyborów - część delegatów proponowała zastosowanie systemu proporcyonalnego — zaproponowało prezydyum porozumienie się zainteresowanych grup.

Do porozumienia jednak nie doszło i odbyły się wybory proporcyonalne. Delegaci syoniści ogłosili przed tymi wyborami deklaracyę, że w wyborach proporcyonalnych udziału nie biorą, gdyż nie odzwierciadlają one rzeczywistego stosunku grup zainteresowanych w sprawach emigracyjnych. W końcu wystawiono dwie listy: nr. 1, grupy dra Zylberfarba i nr. 2. grup: Hitachduth, Hechaluc, Cejrej Syon. Na pierwszą z tych list padło 13 głosów, a na drugą 23 głosy.

Do komisyi permanencyjnej wybrano 9 osób. Na

drugiem Posiedzeniu

komisya permanencyjna przez swego przedstawiciela p. Szalita zaproponowała prezydyum, które przyjęto przez aklamacyę.

Przewodniczącym wybrano pos. dra Schippera.

Następnie p. Grynfeld wygłosił referat o działalności dotychczasowej T-wa Emigracyjnego oraz przedłożył budżet, poczem rozpoczęła się dyskusya nad wygłoszonymi referatami.

Konferencyę zakończono późnym wieczorem.

REZOLUCYE:

M. in. uchwaliła konferencya następujące rezolucye:

Pierwsza konferencya delegacyi towarzystw imigracyjnych wyraża zaufanie i uznanie komitetowi założycielskiemu i wyraża życzenie, by przyszła centrala zainteresowała się pracą organizatorską i założyła konieczne oddziały na prowincyi.

2) Konferencya protestuje przeciw ograniczeniom emigracyi do głównych krajów emigracyjnych wśród nich do Palestyny.

3) Olbrzymi pęd ku emigracyi wymaga zastosowania szybkich środków powiększenia możliwości emigracyi dla tych elementów, które utraciły podstawę ekonomicznego bytu. Zjazd wzywa dyrektoryum emigracyjne do zwołania ogólnej żydowskiej konferencyi emigracyjnej w najbliższych miesiącach.

Przeciw ignorowaniu szkolnictwa żyd. przez rząd p. Grabskiego

Mowa sen. Rubinsteina. — Chociaż wydatki na oświatę podwyższono o 30 procent, szkoły żydowskie wszystkich typów nie otrzymały ani grosza! — Osobliwa odpowiedź przedstawiciela rządu.

Warszawa. W uzupełnieniu krótkiej wiadomości o przebiegu posiedzenia senackiej komisyi oświatowej podajemy obecnie następujące szczegóły z odnośnego posiedzenia:

W Senackiej Komisyi Oświat. podczas dyskusyi nad budżetem Min. Ośw. Publ., przedstawiciele Koła Żydowskiego, sen. Rubinsztejn i Braude wygłosili dłuższe przemówienia. w których zaprotestowali **przeciwko ignorowaniu przez rząd potrzeb i żądań ludności żydowskiej w dziedzinie oświaty.**

Żydzi, od których wpływają do Skarbu podatki w rozmiarach niezrównanie — większych niżby wypadało z odsetka Żydów w Państwie — nie otrzymują wzamian nic od Państwa w dziedzinie oświaty. Z tego powodu ludność żydowska musi ponosić podwójny ciężar: przyczyniać się w większej mierze niż to odpowiada jej stanowi liczebnemu do utrzymywania ogólnopaństwowego szkolnictwa, z którego w znacznej mierze w poszczególnych dzielnicach Polski nie korzysta, a ponadto — utrzymywać swoje własne szkolnictwo.

Rząd uważał za możliwe powiększyć ogólne wydatki na oświatę o 30 proc., ale dla **szkolnictwa żydowskiego — niema ani jednej pozycyi. Jest to oczywista i jaskrawa niesprawiedliwość.**

Obowiązkom muszą odpowiadać prawa.

Naród żydowski ma prawo do pielęgnowania swojej kultury narodowej i swojej religii w swojej szkole narodowej.

Prawo to zapewnione nam jest przez Konstytucyę i Traktaty.

Obecny na posiedzeniu przedstawiciel Min. Ośw. Publ., dyrektor Departamentu Szkolnictwa Powszechnego, odpowiadając senatorom żydowskim rozwiązuje kwestyę w ten osobliwy sposób: Żydzi mają prawo posyłać swoje dzieci do szkół polskich ogólnych.

Na to oświadczenie zareplikował niezwłocznie sen. Rubinsztejn, który żądał **spełnienia obowiązków Państwa względem Żydów według Konstytucyi i Traktatów. Żydzi nie przestaną walczyć o swoje** słuszne prawa.

Prawo, sprawiedliwość, a także interes Państwa wymagają jak najrychlejszego załatwienia tej sprawy.

W tym samym duchu wypowiedział się sen. Braude.

Galerya przechrztów polskich.

(Przekład Ludwika Frenka).

(Dokończenie).

Jednemu z braci Epsteinów Hermanowi, posiadłość ziemska była niezbędną. Chciał założyć cukrownię na sposób nowożytny, potrzebny mu więc był znaczny obszar ziemi. Pozatem chciał mieć majątek ziemski z pałacem, by nie różnić się niczem od możnej szlachty.

Nie chciał on jednak złożyć wymaganej deklaracyi. Nie chciał wydać wiele pieniędzy i mieć Żydów stale u siebie w dobrach. Złożył więc drugą prośbę, w której wspominał o dobrodziejstwach, wyświadczonych przez siebie krajowi wykazywał jakie korzyści kraj mieć będzie, gdy posiadać będzie dobra i prosił, by zezwolono mu na nabycie majątku ziemskiego bez obowiązku osadzenia kolonistów Żydów na roli.

Rząd jednak po raz drugi udzielił mu odmownej odpowiedzi.

Wówczas Herman Epstein podpisał w magistracie wymaganą deklaracyę i dołączył ją do trzeciej prośby, którą złożył rządowi.

Rząd jednak nie spieszył się: przeszedł rok jeden, drugi i trzeci i Epstein nie otrz[illegible] zezwolenia.

Ponieważ chciał on stanowczo zbudować cukrownię, wziął w dzierżawę wielkie obszary ziemi od pewnego szlachcica, który zobowiązał się sprzedać mu dzierżawione wraz z dworem grunta, skoro tylko otrzyma zezwolenie na nabycie majątku ziemskiego. Epstein zbudował na tym gruncie trzy wielkie, doskonale urządzone cukrownie.

Przeszło jeszcze kilka lat a Epstein wciąż nie otrzymywał zezwolenia.

Tymczasem szlachcic, od którego Herman Epstein dzierżawił grunta, pozazdrościł mu jego wielkich wzorowo urządzonych cukrowni, i złożył skargę do rządu, w której pisał, że Epstein dzierżawi bezprawnie grunta, gdyż nie wolno mu ich dzierżawić.

Przez kilka lat korespondowały ze sobą w tej sprawie rozmaite urzędy państwowe, zastanawiały się, czy można Epsteinowi zezwolić na dzierżawę gruntów — zezwolenie zaś nie nadchodziło. Stanęło na tem, że Epstein ma stracić pieniądze, które zapłacił za dzierżawę i włożył w fabryki. Straty te wyniosły kilka milionów złotych.

Herman Epstein pozostał jednak Żydem. Poczynił starania w Petersburgu, gdzie znał wielu bardzo ustosunkowanych ludzi, wydał znaczne sumy i wkońcu w r. 1852 otrzymał tak długo oczekiwane zezwolenie. W zezwoleniu tym zaznaczono, że jego dzieci [illegible] po nim dobra.

Również dwuch jego braci Józefa i Adama kosztowało wiele trudów i pieniędzy, nim uzyskali pozwolenie na nabywanie dóbr ziemskich z prawem przejścia na spadkobierców.

Wszyscy jednak ich synowie nie korzystali z tego zezwolenia.

Wszyscy oni bowiem przyjęli chrzest po śmierci swych rodziców, gdy już Żydzi w Polsce mogli nabywać dobra ziemskie.

Dwaj synowie Hermana Epsteina zostali nobilitowani. Córka jego wyszła za mąż za hrabiego Zygmunta Ryszczewskiego. Wnuczka Adama Epsteina poślubiła księcia Włodzimierza Woronieckiego.

W ciągu wielu lat potem Epsteinowie odgrywali wielką rolę w życu społecznem i gospodarczem Polski, ich banki były słynne na całym świecie. Dopiero w ostatnich latach zeszłego stulecia zniknęli oni z koryzontu warszawskiego.

Ze wszystkich Epsteinów, jeden tylko, najmłodszy syn Józefa, pozostał Żydem. Matka jego (pochodząca z Natansohnów) prosiła go przed śmiercią, by się nie ochrzcił, co obiecał on jej uczynić i obietnicy dochował. Nie ożenił się jednak, prowadzi skromne życie, tak że nikt nic o nim nie wie. Zbliża się do Żydów wtedy, gdy w rocznicę śmierci swych rodziców przychodzi do synagogi na Tłomackiem odmówić modlitwy za umarłych.

KONIEC.

Curiosa prasowe

Pułki ekscelencyi, niedouków i miedzieniaszków. — Furya p. Pieńkowskiego. — Walka o tytuł ekscelencyi dla min. Strassburgera

Rzadko kiedy się zgadzamy z p. Świętochowskim, który na stare swe lata zachorował na „demagogia acuta". Nienawidzi równą siłą Piłsudskiego jak Żydów. To też z prawdziwem zdziwieniem przeczytaliśmy w „Gazecie Warszawskiej" tygodniowy feljeton bez napaści na Żydów. Jest to paradoks nad paradoksami! Pozwolimy sobie z tego feljetonu zacytować kapitalny końcowy ustęp:

„Charakterystyczne cyfry przedstawia „pułk ekscelencyi". Mianowicie urzędnicy dwu klas najwyższych stanowią przeszło 4 proc. ogółu funkcyonaryuszów państwowych — stosunek innym państwom nieznany. Te ekscelencye mieszczą się głównie w oświacie i sądownictwie. Istnieje także „pułk młodzieniaszków"; wśród wyższych funkcyonaryuszów państwowych było 4,549 (4 proc.) nieletnich. Można zawołać: „Młodości, ty nad poziomy!" Wreszcie „pułk niedouków". Przeszło 12.000 (37 proc.) dygnitarzów posiadało wykształcenie „domowe", „ludowe" lub nieprzekraczające 4 klas szkoły średniej.

Doprawdy „trudno nie pisać satyry" lub nie załamać rąk!"

Natomiast p. Pieńkowski zachorował teraz na inną bardzo ciężką chorobę. Chce ten nieboraczek na gwałt udawać Nowaczyńskiego. O Nowaczyńskim można było bądźco bądź powiedzieć słowami Francea, wypowiedzianemi pod adresem Leona Daudeta: „Jest to najprzedniejsza sól attycka, podana niestety w — nocnem naczyniu". Soli w naczyniu p. Pieńkowskiego niestety nie ma, co zaś to naczynie zawiera, opowie nam jeden tylko ustęp z „krytyki" tłumaczenia Odysseji Wittlina:

„Pominąłem w szkicu tym z powodu braku miejsca) całe mnóstwo ciekawych miejsc z przedmowy tłomacza, malujących jego megalomanię osobistą i narodową, jego gruboskórność, tupet, arogancyę, niechlujstwo, obłudę i tym podobne cechy czysto żydowskie. Mam nadzieję, że to co wskazałem, wystarczy, aby sobie prawdziwie o p. Wittlinie i jego pracy wyrobić pojęcie".

Nie chcę poruszać polityki w naszym przeglądzie prasowym. A w polityce pokutują jeszcze ciągle skrzynki pocztowe Gdańska. Ale do skrzynek przychodzi jeszcze inna sprawa nie mniej ważna. Zaczyna się teraz walka o tytuły ministra Strassburgera. Chodzi mianowicie o to, że Mac Donell nie oddaje p. Strassburgerowi tytułu ekscellencyi, ba nawet burmistrz Gdańska idzie w ślady Mac Donella. Pisze o tem „Kuryer Wieczorny":

„Komisarz Generalny Rzeczypospolitej jest wspomniany trzykrotnie. Raz określa go p. Mac Donell jako „polskiego przedstawiciela dyplomatycznego", dwukrotnie zaś wyraża się o reprezentancie państwa polskiego: „p. Strassburger", tout court. Odnośne zwroty brzmią: „zawiadomiłem p. Strassburgera", oraz: „rokowania w dniu wczorajszym i dzisiejszym z p. Strassburgerem". Otóż z „polskim przedstawicielem dyplomatycznym", jako z tytułem urzędowym, trzeba skończyć raz na zawsze. Ze zdumieniem dowiadujemy się z jednego z pism wielkopolskich, że w ten sposób poważa się tytułować Komisarza Generalnego nietylko p. Mac Donell, lecz podobno i burmistrz Sahm".

Assi.

Entuzyastyczne przyjęcie Sokołowa w Czerniowcach

Sokołowa wita przedstawiciel ministerstwa spraw zagranicznych.

Czerniowce. (ŻAT.) Dnia 14-go bm. przybył do Czerniowiec prezydent światowej egzekutywy syonistycznej p. Nahum Sokołow. Sokołowa przyjęła z wielkim entuzyazmem żydowska ludność miasta. Na dworcu oczekiwali go przedstawiciele licznych żydowskich organizacyi społecznych oraz wielotysięczny tłum Żydów.

Nazajutrz 15 stycznia odbyła się konferencya „Keren Hajessod" z udziałem gościa. W konferencyi brało udział przeszło 150 delegatów z wszystkich miast Bukowiny.

Wieczorem tegoż dnia wydany został na cześć dostojnego gościa bankiet. Z wielkiem przemówieniem powitalnem wystąpił przewodniczący Syonistycznej Organizacyi na Bukowinie, dr. Majer Ebner. Następnie przemawiali przedstawiciele licznych żydowskich organizacyi i młodzieży akademickiej. Późno w nocy odbyło się w salonach hebrajskiego towarzystwa „Safa Iwrija" specyalne przedstawienie na którym obecny był Nahum Sokołow.

Klausenburg. Orient Radio donosi, że do Klauzenburga przybył Nachum Sokołow. Na dworcu oczekiwał go szef departamentu min. spraw. zagr. wysłany specyalnie celem powitania Sokołowa. W Klauzenburgu weźmie Sokołow udział w wielkiem zgromadzeniu ludowem. Z Klausenburga udaje się Sokołow do Budapesztu.

Wpływy na Keren Kajemet w miesiącach październik i listopad 1924 r.

Polska na pierwszem miejscu. — Wzrost wpływów w stosunku do tych miesięcy roku poprzedniego o — 61 proc.

W miesiącu październiku i listopadzie zebrano na Żyd. Fundusz Narodowy 26,756 funt. szter., podczas gdy w tych samych miesiącach roku 1923 zebrano zaledwie 16,534 f. szt. Wpływy wzrosły więc około 61 proc. w stosunku do roku ubiegłego.

Centrala Żyd. Funduszu Narodowego w Polsce zebrała w tych miesiącach 7,300 funtów, z tego na okręg warszawski przypada 5,173 f. (w roku 1923 141 f.) Małopolska wschodnia zebrała 1,003 f. (w roku ubiegłym 61 f.). Małopolska zachodnia 559 f. (w roku ubiegłym 7 f.) okręg wileński 299 f. (w roku ubiegłym 20)

Polska konkuruje obecnie bardzo poważnie ze Stanami Zjednoczonymi, które zebrały w tym samym czasie 5,777 f. szt. Ogółem do końca listopada zebrano zaledwie 5,4 proc. rocznego kontyngentu zamiast 17 proc.

Jeżeli chodzi o żydowstwo polskie to trzeba stwierdzić, że dzięki pobytowi Usyszkina akcya na Keren Kajemeth rozwinęła się znacznie i w czasie, kiedy w okręgu krakowskim zebrano w miesiącu tiszri ub. r. 9,000 zł. to np. już w styczniu br. zebrano przeszło 16,000 zł. Akcya ta jednakowoż mimo znacznej poprawy nie może zadowolić. Procentu przeznaczonego na ten miesiąc z całej sumy 50,000 f. szt. dla Polski nie osiągnięto. Zadaniem obecnej akcyi na rzecz Ż. F. N. jest wzmożyć znacznej działalność, by osiągnąć przeznaczony dla żydostwa polskiego kontyngent w b. roku.

Ożywiona akcya na Keren Hajessod w Ameryce

Dr Szmarjahu Lewin wyjeżdża w najbliższym czasie do Chicago celem wszczęcia akcyi na „Keren Hajessod". Akcya na Keren Hajessod w **Bostonie** przyniosła zaraz na początku 38.000 dolarów, a wyniki wzrastają z dnia na dzień. Cała ludność żydowska bierze udział w akcyi. Kampania w Nowym Jorku rozpocznie się 22 bm. celem zebrania 150.000 dolarów. W **Baltimore** zebrano dotychczas 30,000 dolarów, kampania jednakowoż trwa jeszcze, a kierownicy jej wyrażają przekonanie, że osiągną 100,000 dolarów. W Teksas postanowiono zebrać 100,000 dolarów.

KONFERENCYA KEREN HAJESSOD W EGIPCIE

Kairo. (ŻAT) W Kairo odbyła się konferencya Keren Hajessod. Na konferencyę przybyli delegaci ze wszystkich części Egiptu. Konferencya postanowiła w najbliższym czasie rozpocząć w Egipcie wielką kampanię na cele Keren-Hajessod.

Rozpowszechniajcie „Nowy Dziennik"

Ze sportu.

We Wiedniu interesujące spotkania przyjacielskie. W. A. C.—VIENNA 6:3 (1:2). Wysokocyfrowe zwycięstwo Wacu nie odpowiada faktycznemu przebiegowi gry. Rezerwowy bramkarz Vienny, nie potrafił należycie zastąpić skontuzyowanego Ostriczka.

WACKER—ADMIRA 2:1 (0:0).

SPORTKLUB—RUDOLFSHUEGEL 3:0 (2:0); Slovan—Rennweg 10:1 (5:0).

SLAVIA I SPARTA rozegrały zawody z silnemi niemieckiemi drużynami. W Monachium spotkała Slavia w Wackerze słabego przeciwnika, z którym lekko uporała się 4:1 (3:1).

Sparta natomiast znalazła w mistrzu Niemiec F. V. Nurnberg silny opór i z trudem, dzięki fałszywemu rozstrzygnięciu sędziego udało jej się odnieść zwycięstwo. 2:1 (1:0).

CECHIE KARLIN—C. A. F. K. 1:1 (0:1). Cechie VIII—Slavoj 3:1 (2:1). Vrsovice—Rapid (Praga) 2:1 (1:1); Union Žižkov—Slavoj VIII 5:2 (2:1). Olympia VII—Meteor VIII 4:2 (2:2).

W DREZNIE uległa Viktorya Žižkov kombinowanej drużynie Drezna 3:1.

W SZWAJCARYI mistrzostwa. Lugarno—Veltheim 5:1. Blue Stars—Grasshoppers 4:2. Bern—Old Boys 2:0; Aarau—Young Boys 2:1, Servette—Cantonal 2:1.

BELGIA. Standard—La Cantoix 1:1. Beerscht—Racing 5:2.

ANGLIA. Newcastle U—Arsenal 2:0; Aston Vola—Sheffield U 1:1; Burnley—Blackbrum R 3:0.

II LIGA. Barmsley—Bradford City 3:1.

SZKOCYA. Aberdeen—Partik Thistle 2:0.

Dobiegające do końca okręgowe mistrzostwa Niemiec wysunęły nast. mistrzów:

1) Bawarya: 1. F. C. Nurnberg.
2) Wurtenbergia: Stuttgarter Kickers.
3) Okręg Menu: F. Sp. V. Frankfurt.
4) Okręg Renu: V. F. R. Mannheim.
5) Okręg Saary Sp. Vg. Wiesbaden.
6) Okręg Niemiec płn. Hamburger Sp. V.
7) Okręg Niemiec płn. Altona.
8) Okręg Berlin. Alemania (Hertha).

SZWAJCARYA rozgrywa mistrzostwa w 3 grupach: zachodniej, środkowej i wschodniej.

W zach. prowadzi Etoile Carounge, w środkowej Young Fellors.

HAKOAH odniosła w swej podróży palestyńskiej dalsze dwa zwycięstwa. W Jerozolimie przeciw angielskiemu teamowi 4:2 i w Tel Awiw przeciw Makkabi 11:2. Zarazem wyjaśniamy, iż w Kairze grała Hakoah przeciw reprezentcyi Kaira, a nie jak mylnie podano Egiptu.

EMERYK POZSZONYI został trenerem D. F. C. w Pradze.

SLOVAN (Wiedeń) gra podobno 25 i 26 marca z Wisłą, a Admira (Wiedeń) na Zielone Święta. Dziwimy się b. eksperymentom Wisły w czasie mistrzostw Polski szczególnie, iż ze względu na znikomą ilość swych zwolenników, jakoteż stałe antysemickie wystąpienia na jakąkolwiek korzyść materjalną Wisła w r. b. liczyć nie będzie mogła.

PRASA ZAGRANICZNA wytyka ustawicznie wypadki profesyonalizmu w Polsce.

KRONIKA.

Kraków, 21 stycznia

Dziś odczyt red. dra Kanfera

Dziś, we środę, dnia 21 stycznia o godzinie 7 wiecz. wygłosi redaktor Dr Kanfer trzeci wykład z cyklu „Walka o formę w literaturze żydowskiej".

Wykład poświęcony twórczości najwybitniejszego tragika żydowskiego J. L. Pereca zawiera następującą treść:

Indywidualizm Pereca, Droga żydowskiej tęsknoty. Romantyzm Pereca a chasydyzm. Heroizm, jako zasadnicza linia. Tragizm żydowski. Wpływ Wyspiańskiego. Hamlet czy Faust. Synteza.

Wykład ilustrowany będzie fragmentami z dzieł Pereca w recytacyi artystek p. Orensteinowej i Wellnierowej.

—o-o—

— NOWE WEZWANIA Z PALESTYNY. Biuro palestyńskie komunikuje: Następujące osoby otrzymały Druszy z Palestyny i wzywamy je celem podjęcia odpowiednich kroków, potrzebnych do otrzymania paszportów ulgowych i wiz do Palestyny. Berlandstein Lazar 61 lat, Berlandstein Chaja Pit 60 lat, i Berlandstein Mendl-Pitt wszyscy z Niska, Bergtahl Abram z żoną i 2 dziećmi Jarosław, Eisen Chaja 32 lat, Eisen Leja 12 lat, Eisen Szmul 3 lat, Eisen Rachel 9 lat, Eisen Alter Leib, Eisen Rosa 4 lata, wszyscy z Baligrodu.

— O NOWY BUDYNEK CŁOWY. Jak się dowiadujemy, sfery przemysłowo-handlowe w Krakowie czynią starania u władz o uzyskanie kredytów na budowę nowego gmachu dla clenia przesyłek zagranicznych. Dotychczasowe pomieszczenia biur celnych w budynku pocztowym Nr 2 na dworcu kolejowym są za szczupłe tak, że odprawy przesyłek celnych ulegają ciągłym zwłokom, przyczem bezpieczeństwo budynku pod względem ogniowym i ochrony przed kradzieżami jest fatalne. W sprawie tej krakowskie władze przemysłowe interweniowały u miarodajnych czynników warszawskich.

— NAPRAWA TRZECIEGO MOSTU na Wiśle postępuje powoli naprzód. Prace trwają już tydzień, a dotąd zdołano dopiero usunąć zniszczone kostki dookoła jednego toru tramwajowego i wczoraj przystąpiono do brukowania tej części nowemi kostkami, po uprzedniej wymianie zniszczonych szyn tramwajowych na nowe. Ruch kołowy na moście zwłaszcza w dni targowe jest tak uciążliwy, że chwilami tworzą się zatory wozów, sięgające aż do ul. Wawrzyńca, zwłaszcza, że co kilka godzin wstrzymuje komunikacyę pociąg, wiozący ze stacyi Grzegórzki węgiel do gazowni miejskiej. Byłoby wskazanem, aby kierownictwo naprawy mostu prowadziło roboty także porą nocną, a to celem skrócenia czasu naprawy mostu.

— KRAKOWSKIE MUZEUM PRZEMYSŁOWE powiększyło w ubiegłym roku swe zbiory przez kupno i otrzymanie szeregu przedmiotów w darze; ze zbiorów, które zwiedzało wiele wycieczek, korzystały stałe kursy rysunkowe dla nauczycieli szkół powszechnych i państwowa szkoła przemysłowa. Do biblioteki muzeum zakupiono ogółem 290 książek, z czego polskich 238, obcych 52, otrzymano w darze 74 dzieł. Czytelnia Muzeum abonowała 22 czasopism, nadto szereg pism otrzymywała bezpłatnie. Korzystało z czytelni 8083 osób. W sali wykładowej urządzono 26 wykładów publicznych, ilustrowanych obrazami świetlnemi.

— WIECZÓR DYSKUSYJNY ZWIĄZKU OFICERÓW REZERWY województwa krakowskiego odbędzie się dziś we środę 21 bm. o godzinie 6.30 wieczorem w sali czytelni kasyna wojskowego przy ul. Zyblikiewicza w Krakowie. Referaty wygłoszą: prezes związku kpt. rez. dr Szromba na temat „Oficer rezerwy a kwestya przysposobienia wojskowego młodzieży w Polsce", oraz „Sprawa ćwiczeń aplikacyjnych dla oficerów rezerwy", a nadto kpt. rez. Adam Skotnicki na temat „Bezrobocie i redukcya w Polsce a oficer rezerwy". Po referatach dyskusya. Zarząd związku zwraca się do ogółu oficerów rezerwy z prośbą, aby zechcieli wziąć liczny udział w tym wieczorze dyskusyjnym.

— ALEKSANDER ZELWEROWICZ, znany artysta dramatyczny i reżyser teatru polskiego w Warszawie, wygłosi staraniem uniwersytetu ludowego im. Adama Mickiewicza w Krakowie, dnia 22 bm. o godz. 8 wieczorem w sali starego teatru odczyt p. t. „Widz i aktor współczesnego teatru". Bilety w cenie od 50 gr do 4 zł do nabycia w księgarni Krzyżanowskiego na linii A—B.

— WŁAMANIE PRZEZ PIWNICĘ. Dorota Bergman zgłosiła kradzież dokonaną w jej sklepie przy ulicy Grodzkiej 60. Sprawcy dostali się do lokalu przez piwnicę i skradli większą ilość towarów galanteryjnych. Szkoda nieustalona.

— ARESZTOWANO ZA NAPAD NA POCIĄG. Organa posterunku policyi na dworcu towarowym aresztowały wczoraj dwóch osobników za napad na pociąg węglowy i kradzież węgla.

— KRADZIEŻ W POCIĄGU. Józef Massenkies, zamieszkały w Warszawie zgłosił o kradzieży srebrnej papierośnicy i przyborów toaletowych w pociągu na linii Zakopane—Kraków.

— ZAGINIĘCIE CHŁOPA. W poniedziałek przedpołudniem wydalił się z domu rodzicielskiego 13-letni syn kapitana W. P. Szczerby, zamieszkały przy ul. Wielopole l. 6 i dotąd nie wrócił.

— WŁAMYWACZE W WIELICZCE. Dnia 19 bm. w godzinach wieczornych włamali się nieznani sprawcy do mieszkania Jakóba Barnasia w Wieliczce przy ulicy Niepołomickiej Nr 457, gdzie podczas nieobecności domowników skradli większą ilość garderoby damskiej i bielizny pościelowej.

—o-o—

—o-o—

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie „Ogniska"

W sobotę, dnia 24 bm. o godzinie 8 wieczorem odbędzie się w gmachu Collegium novum w sali Kopernika L. 62.

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Członków Stowarzyszenia Żyd. słuch. U. J. „Ognisko" w Krakowie z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie,
2) Sprawa zmiany statutu.
3) Sprawa Żydowskiego Domu Akademickiego,
4) Wnioski i interpelacye.

Popołudniowe dancingi „Jutrzenki". W niedzielę, dnia 25 stycznia br. urządza sekcya tenisowa „Jutrzenki" VII. popoł. dancing w sali Starego Teatru. — Początek o godz. 3·30, koniec o godz. 7.

Z SALI SĄDOWEJ.

O odszkodowania w obcej walucie

Ważne orzeczenie apelacyi Krakowskiej.

Fabryka obuwia w Pradze Fr. Stepanek zaskarżyła w roku 1921 spółkę akcyjną „Polski Glob" w Krakowie o korony czeskie tytułem odszkodowania za skradzione obuwie w magazynach „Polskiego Globu". Zastępca pozwanej spółki adw. dr Ader zarzucił, iż skarga odszkodowawcza może opiewać tylko na walutę krajową tj. marki polskie. Pierwsza instancya przychylając się do tego zapatrywania prawnego odaliła fabrykę praską z żądaniem skargi. Na skutek apelacyi wniesionej przez zastępcę fabryki dra Leopolda Suessera, sąd apelacyjny zniósł poprzedni wyrok orzekając, że: „okoliczność, iż skarga odszkodowawcza powódki żądała odszkodowania w koronach czeskich nie jest dostateczną przyczyną do oddalenia powódki z żądaniem skargi, albowiem jest rzeczą naturalną, że dla fabrykanta czeskiego, który towar kalkuluje w koronach czeskich i sprzedaje w Polsce również za te korony, szkoda wskutek zaginięcia części towarów w magazynach pozwanej spółki przedstawia się również w koronach czeskich i że żądając wynagrodzenia szkody w tej walucie, nie spekuluje na różnicę kursową. Obowiązany do zwrotu szkody tutejszo-krajowiec właściwie nie może podnosić zarzutów z powyższego powodu, albowiem nie ma obowiązku płacić efektywnie w koronach czeskich, lecz może zwolnić się od zobowiązania pieniężnego, wyrażonego w walucie zagranicznej przez zapłatę w walucie krajowej według kursu dnia zapłaty. Okoliczność, że wskutek deprecyacyi waluty krajowej może się okazać potrzeba użycia większej sumy tejże waluty dla wynagrodzenia szkody cudzoziemca, ustalonej i wyrażonej w jego walucie, nie może być uwzględnioną, bo jestto następstwo zwłoki, które przypisać musi sobie strona pozwana, zwlekając z wyrównaniem tej szkody".

Zarazem sąd apelacyjny zwrócił uwagę sądowi pierwszej instancyi celem ustalenia wysokości szkody, a ponowny wyrok I. instancyi orzekł po myśli żądania skargi firmy Fr. Stepanek. Apelacya wniesiona przez pozwaną spółkę nie została przez krakowski sąd apelacyjny uwzględnioną i wyrok I. instancyi zatwierdzono. Rewizya wniesiona przez „Polski Glob" do sądu najwyższego w Warszawie została odrzuconą.

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO. Na dzisiejszem popularnem przedstawieniu (po cenach o 50 proc. zniżonych) daną będzie komedya Verneuilla „Fotel 47", Jutro Wandurskiego „Śmierć na gruszy". Dwa zespoły artystów prowadzą jednocześnie próby z komedyi Kraszewskiego „Miód kasztelański" pod kierunkiem p. Jednowskiego oraz z nowości Ossipa Dymowa „Śpiewak własnej niedoli" pod kierunkiem p. Piekarskiego. Pierwsze przedstawienie „Miodu kasztelańskiego" w sobotę 24 bm.

— Z BAGATELI. „Kobieta bez skazy" ukaże się w Bagateli dzisiaj i we czwartek o godz. 8 wieczorem. W piątek powraca na afisz komedya „Dzikus" z p. Zosią Barwińską w roli tytułowej. „Krowoderskie zuchy" powtarza Bagatela na przedstawieniach dla młodzieży dozwolonych. w sobotę i w niedzielę o godz. 4 pop. po cenach najniższych (od 50 groszy do 3 złotych).

— WAŻNOŚĆ ZNIŻKOWYCH ASYGNAT W TEATRZE BAGATELA. Z dniem dzisiejszym dyrekcya teatru Bagatela przywraca ważność 50 proc. zniżkowych asygnat, wydanych zrzeszeniom inteligencyi pracującej. Asygnaty są ważne na wszystkie dni tygodnia z wyjątkiem niedziel i świąt.

— ZIELONY KAKADU znakomity teatr rosyjski, który ściąga tłumy publiczności do „Nowości" daje dziś o 8 wieczór poraz pierwszy nowy program z udziałem całego personalu i znakomitej Kiełczewskiej.

— „BACHANTKA" najnowsza operetka znanego kompozytora Corziliusza Cuvperne grana obecnie we wszystkich stolicach Europy wchodzi na repertuar „Nowości" w najbliższych dniach. — Dekoracye projekta prof. Wierciaka. Akt I. i II. dzieje się w Wenecyi. W każdym akcie oryginalny balet. Wielki balet królowej „Wenus".

— SŁYNNY KWARTET CZESKI SEVCIKA, który zdobył sobie wyjątkowe uznanie we szystkich środowiskach muzycznych, wystąpi u nas tylko jeden raz a to dziś tj. we środę 21 bm. Bogaty program obejmuje między innemi słynny kwartet Fr. Malipie

ra, dotychczas w Krakowie niewykonywany. Pozostałe bilety do nabycia u J. Lipskiego, Sławkowska 8, oraz w dniu koncertu przy kasie w Starym Teatrze.

— WŁ. GAJDAROW, który kreacyą swą Rabatin'a w arcydziele „Hrabina Paryża" olśnił publiczność krakowską, przyjeżdża do Krakowa i wystąpi w piątek, 23 bm. w Teatrze im. J. Słowackiego o g. 6 wieczór z udziałem Olgi Gzowskiej, słynnej artystki teatru Stanisławskiego. Wieczór zapowiada się już obecnie tak, że będzie doszczętnie wysprzedany.

— EUGENIUSZ YSAYE, sławny król skrzypków, którego występy są wszędzie ewenementami artystycznymi, ściągającymi tłumy słuchaczów, wystąpi w Krakowie tylko jeden raz, a to w niedzielę, 25 bm., w imprezie „Krak. Biura Koncertowego E. Bujański". Sprzedaż biletów u J. Lipskiego, Sławkowska 8, już się rozpoczęła. 156

— REDUTA PRASY. Wobec licznych zgłoszeń o zaproszenia, komitet Reduty prasy zawiadamia interesowanych, że zaproszenia zacznie się wydawać już w najbliższych dniach. Cena biletu wstępu 10 zł, akademicki bilet 5 zł. Na Reducie rozdzielone będą cztery nagrody: nagroda piękności dla pań, nagroda za najpiękniejszy kostyum damski, nagroda za najefektowniejszy kostyum męski i nagroda „niespodziankowa" pań dla najsympatyczniejszego mężczyzny. Reduta odbędzie się 1 lutego we wszystkich salach Starego Teatru.

— REDUTĘ na rzecz Kolonii Rabczańskiej i Czytelni Towarzyskiej, która odbyć się miała 25 bm. **odracza się** na kilka tygodni, z powodu śmierci długoletniego i zasłużonego członka Zarządu „Kolonii". Bliższe szczegóły doniosą dzienniki. Wydane bilety zachowują ważność. 155

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Środa: „Fotel 47".
Czwartek: „Śmierć na gruszy".

BAGATELA

Środa: „Kobieta bez skazy".
Czwartek: „Kobieta bez skazy".

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI"

Środa: „Zielony Kakadu".
Czwartek: „Zielony Kakadu".

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

UCIECHA i ZACHĘTA: „Dziesięcioro przykazań". Druga epoka, reżyseryi Cecil B. de Mille, wytwórni Paramount.

WANDA: „Z pamiętnika sędziego śledczego".

WARSZAWA: "Najnowsze przygody Tarzana". Dwie serye w jednym programie wg słynnej powieści E. K. Burrougs z E. Lincoln w roli głównej.

SZTUKA: „Karawana". Dramat przygód w 6 wielkich aktach, wytwórni Paramount.

REDUTA: „Przy kominku" i „Gdy na kominku wygasł żar", film rosyjski w 2 seryach razem z Wierą Chołodnają w roli głównej.

NOWOŚCI: „Uciemiężeni". Dramat w 2 seryach i 10 aktach. Całość w jednym programie.

Z kraju.

— ZGON GORLIWEGO DZIAŁACZA ŻYDOWSKIEGO WE WSCHODNIEJ MAŁOPOLSCE. Dnia 17 bm. zmarł we Lwowie po dłuższej chorobie w 47 roku życia adwokat dr Henryk Byk. Zmarły mieszkał przed wojną w Stryju, gdzie należał do najczynniejszych i najgorliwszych członków Organizacyi syonistycznej. W latach 1918 i 1919 stanął na czele Żyd. Rady Narod. w Stryju. Wkrótce potem przeniósł się do Lwowa, gdzie jednak z powodu nadwątlonego zdrowia żywego już udziału w ruchu brać nie mógł.

EMIGRACYA Z POLSKI DO PALESTYNY. Onegdaj wieczorem z dworca Wschodniego we Warszawie wyjechała partya z 140 emigrantów do Palestyny. Emigranci ci wyruszą z Konstancyi dnia 23 okrętem „Romania". We wtorek pociągiem pośpiesznym wyjeżdża do Palestyny z Warszawy 40 emigrantów. Większość przeważnie ze sfer drobnomieszczaństwa udaje się wraz z rodzinami swemi do Palestyny. Następny okręt „Faber Line" wyjedzie z Konstancyi 3 lutego. Okrętem tym pojedzie około 500 emigrantów z Polski do Palestyny.

———o-o———

Ze świata.

WALKA KNUTA HAMSUNA O NAZWISKO. Autor „Głodu" wniósł do sądu skargę przeciw swemu bratu, kontrolerowi celnemu, Almarowi Hamsunowi, oraz synowi jego, domagając się, aby im zabroniono używać tego nazwiska, do którego on jeden ma prawo. Sąd w Oslo wydał wszakże wyrok, uniewinniający oskarżonych. Przy tej sposobności, ujawniło się, że Knut Hamsun jest synem Pedera Pedersena i Tory Hamsund, właścicieli posiadłości Hamsund. Tę nazwę przybrał znakomity pisarz norweski za swoje nazwisko literackie, gdy w r. 1888 wydał swoją drugą książkę, która mu wielki przyniosła rozgłos, mianowicie „Głód". Gdy wszakże w amerykańskiem wydaniu przekładu książki zamieniono skutkiem omyłki drukarskiej nazwisko autora na Hamsun, pisarz pozostał już przy niem ostatecznie.

CIEKAWY PROCES PRASOWY w SPRAWIE „NUMERUS CLAUSUS". Z Budapesztu donoszą: Niedawno odbył się proces redaktora pisma „A Cilag", oskarżonego przez b. rektora uniwersytetu budapeszteńskiego, o obrazę czci. Redaktor ogłosił mianowicie artykuł przeciw rektorowi, wskazując, jak haniebnie postąpił uczony węgierski, wzywając akademików do obrony zasady „numerus clausus" na uniwersytecie budapeszteńskim. W czasie procesu oświadczył redaktor, że nie przyznaje się do winy, ponieważ wyraził to, co odczuwa każdy uczciwy Węgier. Stale walczył on o wolność i równouprawnienie, a w normie procentowej widzi hańbę dla swego narodu. Sąd skazał oskarżonego na miesiąc aresztu i pięć milionów koron kary. Redaktor wniósł apelacyę.

DZIEŃ POWSZECHNEJ ŻAŁOBY W NIEMCZECH. W Niemczech powstał komitet, mający na celu uczczenie ofiar poległych w czasie ostatniej wojny światowej. W skład komitetu weszli przedstawiciele trzech głównych religii (katolickiej, ewangielickiej i żydowskiej) i licznych organizacyi kulturalno- społecznych. Komitet postanowił wyznaczyć dzien 1 marca, jako dzień powszechnej żałoby w Niemczech. W dniu tym, odbędą się na całym obszarze Rzeszy niemieckiej wielkie akademie żałobne, celem uczczenia pamięci poległych ofiar wojny światowej.

OHYDNE METODY KU-KLUKS-KLANU. Policya chicagowska zaaresztowała eks - policyanta Lloyd Martinsona, który napadł na Żyda A. Gartnera, właściciela sklepu obuwia w Chicago. Martinson przyznał się, iż należy do miejscowej organizacyi Ku-Kluks-Klan, która postanowiła zamordować Gartnera, jako nieprzyjaciela Ku-Kluks-Klan. W tym celu Martinson miał porwać Gartnera i odprowadzić go autem poza miasto, gdzie miano wykonać na nim samosąd. Gartner jednakże do ostatniej chwili zachował równowagę umysłu i wyskoczył z auta w pełnym biegu. Dalsze dochodzenia wykryły, iż przyczyna usiłowanego zabójstwa Gartnera jest natury czysto ekonomicznej. Chodziło o sprzątnięcie z drogi niebezpiecznego konkurenta, jakim okazał się Gartner dla wielu kupców obuwia w Chicago.

SKAZANIE FAŁSZERZA I OSZCZERCY TALMUDU. Sąd okręgowy w Budapeszcie skazał dziennikarza antysemickiego Alfonsa Luzsensky'ego na zapłacenie 300.000 koron grzywny za zakłócenie spokoju publicznego. Luzsensky ogłosił w języku węgierskim książkę pt. „Talmud i język węgierski". W książce swej rzuca on szereg oszczerstw na talmud, posiłkując się sfałszowanemi cytatami.

Z Bagateli.

„Kobieta bez skazy". Sztuka w 3 aktach Gabryeli Zapolskiej.

P. Iza Kozłowska wróciła do „Bagateli". Szczerze się z tego cieszymy, gdyż p. Kozłowska posiada niepospolite walory i kulturę artystyczną. Gra jej o nieco chłodnej, a może świadomie przytłumionej temperaturze uczuciowej operuje umiejętnie światłocieniem, dyskretnymi odcieniami kolorów, unikaniem jaskrawych efektów.

Gdyby inna scena miała artystkę tej miary, inaczej zupełnie wyglądałby jej repertuar. Miarą zaś bezprogramowości, dowodem braku wytycznej linii jest wznowienie „Kobiety bez skazy". Być może, że jest to popisowa rola p. Kozłowskiej, ale motyw ten nie jest wystarczający. Wszak można, a nawet należy dać p. Kozłowskiej możność wyżycia się w roli odpowiadającej jej możliwościom, ale równocześnie zadawalającej artystyczne aspiracye publiczności.

Cóż „Kobieta bez skazy" może teraz powiedzieć człowiekowi powojennemu? Pisać recenzyę na marginesie tego przebrzmiałego już zdemaskowania kobiety — byłoby doprawdy rzeczą zbędną, a nawet niezinteresującą. Chyba, by dać wyraz tej satysfakcyi męskiej, że największym wrogiem kobiety — jest mądra kobieta, która nie przebaczy kobiecie żadnego kłamstewka, nie przepuści żadnej obłudy, nie zapomni żadnego świństewka. Najokrutniejszym sędzią, najzawziętszym szpiegiem wszystkich słabości kobiety — jest właśnie kobieta, ale jest to tak stara prawda, że łatwo można się skompromitować, powołując się na nią.

Zostawmy więc tę złośliwą, autentyczną świetnie podpatrzoną insynuacyę kobiety na kobietę zupełnie na uboczu, a zajmujmy się grą i wystawą. Pospiesznie przygotowana ta sztuka bezsprzecznie stała wyżej od „premiery" w Pacanowie, ale na Kraków był poziom zbyt — śmiałą improwizacyą. Nie uratowała „Kobiety" p. Kozłowska, ani też p. Kwiatkowski, który miał wprawdzie kilka dobrych momentów — szczęśliwą nazwać można ostatnią zwłaszcza scenę końcową — ale na ogół nie wiele włożył w swoją kreacyę. Rozumie się samo przez się, że p. Miedzińska nie przyczyniła się wcale do ugruntowania sukcesu, dziwimy się też po raz X, dlaczego młodą tę artystkę obciążają rolami, przechodzącemi jej siły, niedźwiedzią jej tem wyświadczając przysługę. Natomiast bardzo miłe wrażenie robił p. Szyndler, który z dotychczasowych występów w „Bagateli" dał się poznać z najlepszej strony. Reszta zespołu grała jak mogła i uważała za stosowne. M. K.

TELEGRAMY.

Prof. Weizman zadowolony ze swej podróży po Europie Środkowej

Londyn. (Tel. wł.) Z Manchesteru donoszą, że przybył tam prezydent Organizacyi syonistycznej prof. Ch. Weizman. W przemówieniu oświadczył prof. Weizman, że jest zadowolony ze swej podróży po Europie. We wszystkich krajach, gdzie tylko mieszkają Żydzi zdziałano bardzo wiele dla „Keren Hajessod" i należy oczekiwać znacznych skutków pracy.

Burzliwe sceny w Reichstagu

Przemówienie posła Breitscheida. — „Braliście pieniądze od Francyi!"

(Telefonem od naszego korespondenta)

Berlin, 20. 1. (D) Na wczorajszem posiedzeniu Reichstagu wygłosił kanclerz Luther oświadczenie rządowe, które mimo umiarkowanego charakteru nie znalazło uznania na ławach centrum i u socyalnych demokratów.

Na dzisiejszem posiedzeniu Reichstagu toczyła się dyskusya nad oświadczeniem rządowem.

Pierwszy zabrał w dyskusyi głos pos. Breitscheid (soc. dem.), który oświadczył, że stronnictwo jego nie może nie widzieć prawicowego charakteru gabinetu kanclerza Luthra i odpowiednie do tego zajmie w stosunku do gabinetu stanowisko. Poparcia ze strony socyalnych demokratów nie może się gabinet spodziewać.

W czasie przemówienia posła Breitscheida doszło do burzliwych zajść, między mówcą, a posłami niemiecko-ludowymi, którzy wołali pod adresem mowcy: Braliście pieniądze od Francyi! — Na to pos. Breitscheid woła pod adresem pos. Scholla (niem. lud.) „Łotr!"

Po przemówieniu przedstawiciela niemieckich ludowców posiedzenie odroczono.

O zbliżenie polityczne Austryi i Niemiec

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 20. 1 (D.) Zastępca kanclerza austryackiego Dinghoffer złożył dziś po przybyciu do Berlina wizytę przedstawicielom rządu niemieckiego i oświadczył, że przybycie jego ma na celu **zbliżenie obu państw, Austryi i Niemiec.**

—o-o—

Nowy min. skarbu w Niemczech

Berlin, 20. 1. PAT. Ministrem skarbu Rzeszy niemieckiej mianowany został dyrektor departamentu Schlieban.

Herriot ostrzega sowiety przed mieszaniem się w stosunki wewnętrzne Francyi

Wiedeń, 20. 1 PAT. Neue Freie Presse donosi z Paryża: Herriot przyjął ambasadora rosyjskiego Krasina, wobec którego zaznaczył, że w trakcie akredytowania ambasadora sowieckiego w Paryżu rząd sowiecki przyjął zobowiązanie nie mieszania się w żadnej formie do wewnętrznych spraw Francyi. Herriot skorzystał ze sposobności aby Krasinowi z naciskiem przypomnieć to zobowiązanie. Rozmowa dotyczyła następnie planowanych rokowań w sprawie likwidacyi długów rosyjskich. Herriot dał Krasinowi do zrozumienia, że rząd francuski żadną miarą nie zrzeknie się swych uzasadnionych pretensyi. W sprawie powyższej rozmowy Herriota z Krasinem dowiaduje się jedna z Agencyi, że Herriot żywo protestował przeciwko mowie Rykowa, przewodniczącego rady rosyjskich komisarzy ludowych w sprawie długów rosyjskich.

Paryż, 20. 1 PAT. Dzienniki podając wiadomość o rozmowie Herriota z Krassinem uzupełniają ją następującymi szczegółami: Przy omawianiu sprawy długów Herriot wspomniał o depeszy otrzymanej od ambasadora Herbette'a donoszącej iż Litwinow oświadczył mu, że sowiety kwestyonując konieczność spłacenia długów nie oświadczyły przecież nigdy, że nic nie będą płacić. Herbette odpowiedział nadto Litwinowowi — głosi depesza — że opinia francuska z trudnością oryentuje się w podobnych subtelnościach. Herriot dał do zrozumienia Krassinowi, że jeżeli taką jest taktyka sowietów, wówczas rokowania natrafiłyby na trudności i rozpoczęłyby się pod złą wróżbą. Matin zauważa, że podczas audyencyi udzielonej przez prezydenta Doumergue Krassinowi prezydent złożył oświadczenie, oczywiście w tym samym duchu.

Echa rewelacyi b. ambasadora Francyi w Petersburgu Louisa

Polemika Judeta z Poincarem

Paryż. 20 I. PAT. „Petit Journal" ogłasza list Ernesta Judet'a, zarzucający Poincaremu, iż przez podtrzymywanie twierdzenia, jakoby ambasador francuski w Petersburgu Jerzy Louis nie zdołał skłonić Rosyi do wzmocnienia swych granic od strony Niemiec, Poincare wpłynął był swego czasu na swych kolegów w rządzie w tym kierunku, aby Jerzy Louis został odwołany z zajmowanego stanowiska. Judet przypisuje Louis'owi zasługę podpisania konwencyi morskiej francusko-rosyjskiej.

Poincare, który uprzednio zapoznał się z listem Judeta ogłasza w tymże dzienniku na stępujące uwagi: Wszystkie rządy francuskie domagały się od Rosyi, aby jednakowo umodniła się w stosunku do Niemiec jak i do Austryi. Sztaby generalne prowadziły wówczas w tej sprawie bezpośrednie rokowania techniczne. 2) rokowań w sprawie zawarcia konwencyi morskiej nie prowadził Louis, 3) Louis został odwołany już po ustąpieniu Poincarego z Quai de Orsay, jednakże przed objęciem przezeń prezydentury republiki. Premierem był wówczas Briand, zaś ministrem spraw zagranicznych Jonnart. W sprawie tej Poincare otrzymał od Jonnarta pismo, w którem Jonnart szczegółowo informował Poincarego o tem, jak rada ministrów jednomyślnie postanowiła odwołać Louis'a z powodu zaniedbań, jakie przypisywano jego złemu stanowi zdrowia, oraz ponieważ Louis nadsyłał ostatnimi czasy coraz rzadziej swe raporty.

O wybór nowego kalifa

Londyn, 20. 1 PAT. Daily Telegraph donosi, że wielki wódz Senussi oraz inne wybitne osobistości ze świata muzułmańskiego, pośród których są i muzułmanie hinduscy, przybyli w tych dniach do Mekki, jako goście Ibn Sauda na jego uprzednie wezwanie. Niezwykła wizyta gości muzułmańskich w Mekce jest w związku z konferencyą panslawistyczną i wyborem nowego kalifa.

Organizacya nowej armii w Sudanie

Londyn, 20. 1 PAT. Wedle informacyi otrzymanych z Kartumu, rząd sudański przystąpi wkrótce do utworzenia nowej armii, która będzie podlegała rozkazom angielskiego generał gubernatora. W związku z tem generał gubernator Sir Gefroy Archer wydał proklamacyę, która została oficyalnie odczytana w jego rezydencyi. Szraże oficerskie w nowej armii będą zaproponowane oficerom obecnej armii sudańskiej, którzy z nielicznymi wyjątkami są krajowcami.

Akcya wyborcza w Jugosławii

Belgrad 20 1. PAT. Kampania wyborcza od 15 stycznia znajduje się w pełnym toku. 48 grup politycznych walczy o 315 mandatów. W poszczególnych okręgach walka wyborcza przybrała gwałtowny charakter. Z miejscowości Brody w Slawonii donoszą o starciach zwolenników Radicza z dysydentami. Wiele osób zostało zranionych.

Rabin Transylwanii na audyencyi u króla rumuńskiego

Bukareszt. Rabin siedmiogrodzki Fuchs został przyjęty na audyencyi przez króla rumuńskiego i przez następcę tronu. Rabin Fuchs odbył również dłuższą konferencyę z rumuńskim premierem Bratianu w sprawie obecnej sytuacyi ludności żydowskiej w Rumunii a w szczególności w Transylwanii.

Akcye bankowe, handlowe i przem.

	Transakcye	
	19 I.	16 I.
Polski Bank Przem. I-VIII	0·35	0·33—0·37
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	—
Ziemski Bank Kredyt.	—	—
Powszechny Bank Kred.	—	0·08
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	—	—
Polskie Tow. Handl.	0·32—0·33	0.33
Handl. Sp. akc. „Impex"	—	—
Pharma"Mag. Jawornicki"	0·75	0·75
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Glob"	—	—
Żegluga Polska	0·10	—
Zieleniewski I—IV	9.25—9·35	9·15—9·25
H. Cegielski, Poznań	0·60—0·62	0·59—0·60
Parowozy I—V.	0·33—0·34	0·30—0·31
„Antomotor" fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	0·64—0·66	0·62—0·65
Zakłady amunic. „Pocisk"	—	—
„Górka" fabryka cementu	14·00	13·60—14·00
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	4·20	4·30
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	2·05—2·08	2·05
Polska Nafta	0·65—0·66	0·59—0·60
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	—	0·65
„Orkos" T. A.	1.80	—
„Strug" Przem. drzewny I.	0·72	—
„Tezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	—
Fabr. przet. tł. w Trzebini	8·25	—
„Azot" I—IV.	0·22	—
„Agrochemia"	—	—
„Krakus" Przemysł spiryt.	—	—
Fabr. cukru w Chodorowie	4·30—4·40	4·10—4·30
Cukrownia Chybie I.	5·40	5·20—5·30
A. Piasecki	1·50	1·55
Fabr. porcel. w Ćmielowie	0·60	0·60
Elektr. w Sierszy I-IV	—	—
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

—o-o—

Giełda warszawska z dnia 19 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5·17— bony złote ——— pożyczka złota— milionowka ——pożyczka dolarowa 730.—

Czeki: Belgia trnaz. 2616— Holandya tranz. 209·60 Londyn tranz. 2477 Nowy Jork tranz. 517— Paryż tranz. 2805 Praga tranz 15658 Szwajcarya tranz. 99·82½ Wiedeń tranz. 729 Włochy tranz. 21·47

Giełda warszawska z dnia 19 b. m. (PAT) Akcye. Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków ——— Bank Przemysłowy Lwów 1·00 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 7·50 — Puls 0·38——— Wild ——— Cukier Warszawa 3·15 —— — Cegielski 0·61 ——— Ursus 1·40 Parowozy 0·33 0·34 — Zawiercie ——— Żegluga —Polska nafta — Siła i Światło 0·38—— Chmielów 061 Starachowice 1·74 ——— Pocisk 0·20 Zieleniewski 8·90 Żyrardów 19·50 Chodorów 415

Giełda wiedeńska z dnia 19 b. m. (PAT) Dewizy. Amsterdam 28670 Zagrzeb i Belgrad 1155 Berlin 16860 Bruksela 3574 Budapeszt 9810 Bukareszt 378 Chrystiania 10730 Kopenhaga 12580 Londyn 378·60 Madryt 9940 Medyolan 2929 Nowy Jork 70955 Paryż 3832 Praga 2120 Sofia 512 Sztokholm 19070 Warszawa 13610—13710 Zurych 13680 Dolary 70400 Belgijskie 3530 bułgarskie 498 duńskie 12430 marki niemieckie 16660 angielskie 337700 francuskie 3810 holenderskie 28300 włoskie 2910 jugosłowiańskie 1167 norweskie 10620 polskie 13530—13670 rumuńskie 370 szwedzkie 18860 szwajcarskie 13540 hiszpańskie 9820 czeskie 2114 węgierskie 9720 tureckie 36700.

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 6·8 — renta złota 6·80, losy tureckie —, Bodenkredit 245000, austr. zakł. kred. 177·5, Koleje austr. 420 —— Kolej połudn. 60·1, Alpiny 426——

Zieleniewski 150 — Silesja 17·8 Galicja 1500 — Siersza 61½ Bank Małopol. 4·1 Bank hipot. 8·7— Portland cement 550—— Nafta 170 —— Browary lwowskie 128 — Tepege 27

Zurych, 20. 1 PAT. Paryż 28.05, Londyn 24.79, N. Jork 5.18.7, Belgia 26.10, Włochy 21.45, Hiszpania 73.50, Holandya 209.30, Berlin 123.5, Wiedeń 73.15, Sztokholm 139.75, Oslo 79.25, Kopenhaga 92.25, Sofia 375, Praga 15.60, Warszawa 100, Budapeszt 0.71.7, Białogród 10.40, Ateny 9, Konstantynopol 2.80, Bukareszt 2.71, Helsingfors 13.05, Buenos Aires 198.25. Tendencya spokojna.

PRZEWODNIK HANDLOWY i PRZEMYSŁOWY.

Artykuły gosp.

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
A. SATTLER
GERTRUDY 24.
Tel. 4162. Tel. 4162.

DELIKATESY

Istniejąca w Podgórzu przy ul. Lwowskiej L. 4 od lat 30-tu restauracya, handel towarów kolonialnych i delikatesów i bufet śniadankowy pod firmą:
MAURYCY HAAS
poleca najwyborniejsze zamorskie towary kolonialne delikatesy, jakoteż likiery i wina zagraniczne po cenach najtańszych

Śledzie i konserwy rybne poleca **B. M. GROSS Kraków, Krakowska L. 25. Telefon 3291.**

FUTRA

ZAKŁAD KUŚNIERSKI
M. ROTBLUM
UL. FLORYAŃSKA 8.

FORTEPIANY

Z. RABA NAST.
Kraków, ul. św. Anny 3 fortepiany i pianina firm światowej sławy.

FIRANKI

od najskromniejszych do najwspanialszych, portyery madrasowe zagr. po cenach fabrycznych hurtownie i detalicznie poleca firma
Lipschütz i Weitz, Grodzka 71

GALANTERYA

Towary galant., pończochy, trykotaże, bielizna berety, kalosze, śniegowce itp. **Simon Ohrenstein, Kraków, Dietlowska 45.**

A. Wachsman
Kraków, Krakowska L. 7,
poleca hurt. na sezon zimowy trykotaże i galant. weł.

JEDWABIE

DOM MODY
S. SPIRA
Grodzka 4, Tel. 2265.
Hurtownie i częściowo.

KAPELUSZE

Pierwsza Krakowska Fabryka Kapeluszy Słomkowych i Filcowych S. Wiener, ul. Krowoderska 73, Telefon Nr. 4115 i 4153.

Manufaktura

Leon Braciejowski
poleca:
PŁASZCZE i KOSTYUMY
Grodzka L. 5.

S. Lustbader, Kraków
pl. Dominikański 4, Tel. 1370
Fabryczny skład sukna, kamgarnów i szewiotów ang., bielskich i łódzkich.
Ceny fabryczne.
Sprzedaż hurt. i detajliczna

ADOLF BRACIEJOWSKI
poleca 2307
płaszcze i kostyumy
Kraków, ul. Grodzka L. 4.

MASZYNY

Maszyny do pisania i telefony „Royal“ Floryańska 49, Telefon 1577.

MEBLE

Stylowe, luksusowe
etc. **S. MANNE,** Kraków Szpitalna L. 6. Tel. 4074.
Rok zał. 1860.

Meble stylowe luksusowe, biurowe, dekoracye wnętrz poleca **M. Pleszowski, Kraków, Mały Rynek 2,** Telefon 4136.

MASKI

balowe i charakterystyczne, ordery kotylionowe Wiktor Wanderer, Kraków, ulica Szewska L. 21

NACZ. KUCHENNE

Unia Handl. „Metal“
Kraków, Dietla L. 58.
Telefon Nr. 4564.
Hurtownia wyrobów metalowych Specyalność: Naczynia aluminiowe i emaliowane. Wyłączna sprzedaż i fabryczny skład naczyń emal. marki

PORCELANA

Porcelanę, kryształy, szkło i lampy poleca:
M. Statter Kraków
Grodzka L. 39.

PAPIER

Izaak Zucker
Sp. z ogr. odp.
Kraków, Dietla L. 44
Hurtownia papieru i przyborów piśmiennych
Fabryka przerobu papieru „Wawel“
Rok zał. 1878. Tel. 1343.

S. Neuman, Dietla 55. Tel. 1019
hurtownia papieru i przyborów piśmiennych fabryczny skład **TAPET.**

Grünspan & Gerber
fabr. skład papieru i tektur Plac Nowy 7. — Tel. 4400

RADIO

„Uniwersum“ biuro inżynierskie, Kraków, ul. św Marka 25 poleca w wielkim wyborze radioaparaty odbiercze, lampki katodowe i części składowe

SZKŁO

Pierwsza małopolska fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła Sp. z ogr. odp. **Kraków, Grodzka 60,** Telef. 4078 i 4225, poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych.

LUSTRA meblowe,
SZKŁA szlifowane poleca tanio wytwórnia luster
Bracia Kalmus, Kraków.
Starowiślna 69. Tel. 2152,

Szlifiernia szkła i luster **K. Woroniecki,** Kraków, pl. Szczepański L. 7. Lustra meblowe, szyby automobil. i latarń, szyby lustrowe okienne półlustrowe i ornamentowe. Odnawia stare lustra.

SPEDYCYA

Cracovia Sp. transportowa Biuro spedycyjne **ul. Grodzka 60, Tel. 4078.**

SZLIFIERZ

SPECYALISTA
szlifierz brzytew dobiera fachowo wg. zarostu, najlepsze brzytwy od 5-7 zł. **J. MYSZKOWSKI Kraków, Dietlowska 46.**

WĘGLE

Węgiel śląski, krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowo **Polska Spółka Węglowa, ul. Andrzeja Potockiego L. 8. Tel. 4075.**

ZELAZO

Skład żelaza
i artykuły metalowe
S. SATTLER
Kraków, Stradom 18

REKLAMA
dźwignią
:: handlu ::

DANCINGI DOMOWE
urządza światowej marki
GRAMOFON „His masters voice“
„GŁOS SWEGO PANA“

Gramofon ten najnowszej konstrukcyi (system RADIO z podkładką mikrofonową) uznany przez pierwszorzędnych śpiewców całego świata za najlepszy.
Wzorowa reprodukcya bez szmerów.
Wielki wybór płyt, również żydowskich i hebrajskich kantorów: ROZENBLATTA, KWARTINA, SIROTY:

THE GRAMOPHONE Co. Limited, LONDON.
Jeneralny reprezentant na Polskę:
JÓZEF WEKSLER
Kraków, Floryańska 25. **Lwów,** Sykstuska 2.

FUTRA! Pierwsza i największa hurtownia w Polsce **FRÖHLICH i Ska** ! FUTRA
Adres telegr.: **Fröhlichko Kraków.**
KRAKOW, UL. STANISŁAWA L. 7. — Tel. 4563.

FORTEPIANY SKŁAD **HELENA SMOLARSKA**
PIANINA, FISHARMONIE
KRAKOW, ULICA SZEWSKA L. 9. — Telefon 4366.
Sprzedaż na raty do 10 miesięcy. Wybór olbrzymi.

OJA PARFUMERIE — PARIS
Józef Lax i Syn, Kraków, Zwierzyniecka 6

Drobne ogłoszenia.

Urządzenie sklepu korzennego nadające się także dla sklepu galanteryjnego w dobrym stanie okazyjnie do sprzedania. B. Gross, Grodzka 59. 112

Długoletni zastępca, posiadający biuro w Rzeszowie i utrzymujący kilku zdolnych agentów, poszukuje odpowiednich zastępstw na Małopolskę i Kresy. Zgłoszenia Chaim Tepper, Rzeszów 152

Podróżujący z branży tekstylnej, bardzo zdolny, zaprowadzony na Górnym Śląsku w Poznańskiem, obejmie zastępstwa natychmiast. Zgłoszenia „K. 50“, „Prasa“, Karmelicka 16 151

Podróżujący obznajomiony w Poznańskiem na Górnym Śląsku, obejmie zastępstwo. Branża obojętna. Zgłosz. „Prasa“, Karmelicka 16 „K. 50“ 150

Korespondentka polsko-niem., pisząca na maszynie, poszukuje posady. Łask. zgłoszenia pod „Luty“ do Adm. N. Dziennika

Panna intel., poważna z dobrej rodziny, gra na fortepianie, znająca się dobrze na gospodarstwie domowem, przyjmie zaraz posadę panny do towarzystwa, ewent. do starszej osoby. Zgłoszenia pod „Skromna“ do Adm. N. Dz.

Zgubiony weksel, płatny 28 II. 1925, podpisany Schachne Grünfeld, Szewska 8, unieważnia się 71

Przez intel. rodzinie żyd. poszukuje się 1 lub 2 pokoi umeblowanych w śródmieściu, najchętniej z telefonem dla starszego pana z zagr. Łask. zgłoszenia pod „Hag“ do Ad. N. Dz.

Zakopane w pensyonacie „Zagroda“, Kościelna 8 jest kilka pokoi z utrzymaniem do wynajęcia. Cena 8 zł.

Buchalterkę
początkującą ze znajomością pojedynczej buchalteryi oraz
ekspedyentkę
zdolną z działu konfekcyi damskiej przyjmę. Zgłoszenia Biuro Staltara, Kraków, Rynek gł. L. 8.

FORTEPIANY
PIANINA
meble stylowe, luksusowe, biurowe krajowe i zagr. poleca po niskich cenach i na bardzo dogodnych warunkach
S. Kinza nast. Szymon Grabner
w Rzeszowie
Bernardyńska 9. Tel. 88.

Niezawodny środek przeciwko **chrypce, duszności, kaszlu**
„GRANULKI RUSSYANA“
(Sulphuris aurat. benzoinati)
Chem.-farm. labor. „AP. KOWALSKI“ Warszawa

Cena:

W Niemczech	5 Mk	Łotwa	150 Rubli
W Polsce	5 Zł	Ameryka	1 Dolar
Litwa	7 Letów	Reszta krajów	75 amer. cent.

Księgarnie, wydawnictwa i organizacye otrzymują rabat.
Dostawa tylko za zaliczką lub przedpłatą za pośrednictwem:
Jüdischer Kalender-Verlag, Berlin W. 15.
Konto czekowe w Berlinie 3461.
P. K. O. 190.728 Warszawa, Eezekiel Steinmetzky

Na Reduty i Bale
2720 stroje oryg. wypożycza się.
Kraków, Szlak 19, II. p.

Znane francuskie pigułki 2530
Gascara Midy
Najłagodniejszy i najpewniejszy przeczyszczający środek
Żądać we wszystkich aptekach i składach aptecznych

Pociechą trapionych chorobami nerwów!

Jest świeżo wydana książka moja! Omawiam w niej na zasadzie długoletniego doświadczenia przyczyny powstania i leczenie chorób nerwowych. Przesyłam **każdemu**, kto zażąda, tę księgę zdrowia zupełnie bezpłatnie. Tysiące podziękowań świadczą o niesłychanie dodatnich wynikach żmudnego a wysiłku myśli dla dobra cierpiącej ludzkości

Kto do tego grona nerwowo cierpiących należy

kto cierpi na roztargnienie, zanik pamięci, nerwowy ból głowy, bezsenność, zaburzenia żołądkowe, nadwrażliwość, bóle w kończynach, na ogólną lub częściową niemoc fizyczną lub na jakąkolwiek inną z tych bolączek bez liku.
Musi zażądać przesłania mojej książki, która mu pociechę niesie! Kto ją uważnie przeczyta, ten odzyska spokój duchowy, przekonawszy się jak bliską ma drogę do zdrowia i radości z życia.
Nie czekajcie i napiszcie dziś jeszcze pod adr.:
E. Pasternack
Berlin, S. O. Michaelkirchplatz 13
Abt. 172.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart; Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.